

Indholdsfortegnelse

Stor arbejdskraftreserve. 1

Danmark har en høj erhvervsfrekvens – også i internationalt perspektiv. Men det skyldes især, at mange kvinder og unge er ude på arbejdsmarkedet. Omvendt har danske mænd mellem 25 og 54 år en erhvervsdeltagelse, der ligger under gennemsnittet for OECD-landene.

IT-uddannede flygter. 3

Fire ud af ti IT-uddannede er ansat i et andet job end det, de er uddannet til. LO opfordrer branchen til at gribe i egen barm og satse på bedre arbejdsforhold og målrettet videre- og efteruddannelse.

Fortsat eksplosion 4

Den raketagtige stigning i antallet af enkeltfagskurser under Arbejdsmarkedets UddannelsesFinansiering (AUF) fortsatte i 2. kvartal.

Holdningen 5

Finansloven for næste år skal gøre det lettere at blive dygtigere, skriver LO-sekretær Harald Børsting.

Arbejdskraft

Danmark har en stor arbejdskraftreserve

Danmark har en høj erhvervsfrekvens – også i internationalt perspektiv. Men det skyldes især, at så mange kvinder og unge er ude på arbejdsmarkedet. Omvendt har danske mænd mellem 25 og 54 år en erhvervsdeltagelse, der ligger under gennemsnittet for OECD-landene. Hvis vi placerede os dobbelt så godt i den internationale sammenligning, ville arbejdsstyrken forøges med 120.000 personer.

Bedre integration af indvandrere, effektiv seniorpolitik og et mere rummeligt arbejdsmarked er vejen frem, hvis Danmark skal have en chance for at opfylde målet om en væsentlig forøgelse af arbejdsstyrken.

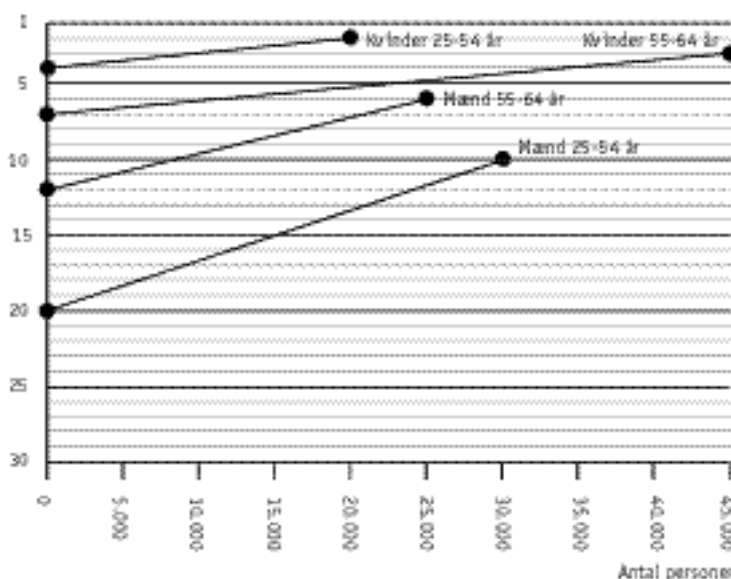
Det er konklusionen på en LO-analyse af arbejdsstyrkens sammensætning. Analysen, som baserer sig på tal fra de vestlige industrilandes samarbejdsorganisation, OECD's rapport "Employment Outlook, 2001", viser noget overraskende, at erhvervsdeltagelsen for en række grupper på arbejdsmarkedet er overraskende lav, set i et internationalt perspektiv.

Ser man eksempelvis på erhvervsdeltagelsen for mænd mellem 25 og 54 år, kommer Danmark ind på en lidet flatterende 20. plads på hitlisten for erhvervsdeltagelsen i de 30 OECD-lande.

Omvendt ser det ud for kvinderne og de unge under 25 år. Danske kvinder indtager under ét en flot fjerdeplads, kun overgået af Island, Norge og Sverige. Og blandt de unge ligger mændene på en suveræn førsteplads, mens de unge kvinder tager en tredjeplads

Potentiel forøgelse af arbejdsstyrken

Placering i OECD

Kilde: Danmarks Statistik, OECD og LO.

Udspil 6. september 2001

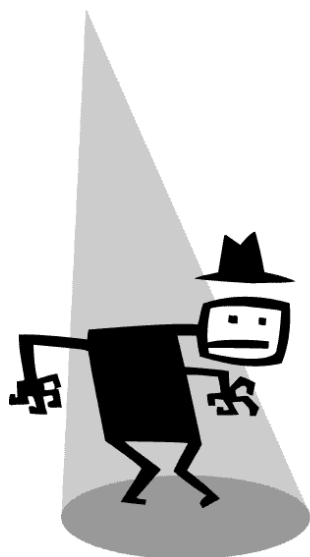
Nyhedsbrevet *Udspil* udgives af Landsorganisationen i Danmark Rosenørns Allé 12, 1634 København V Tlf. 3524 6000, fax: 3524 6308, www.lo.dk, e-mail: udspil@lo.dk

Ansvarshavende redaktør: Hans Jensen. I redaktionen: Henrik Rasch, Susse Maria Holst, Dorte Monggaard, Erik Harr og Michael Bræmer. Layout: LO. Illustration: Knud Andersen, Skønvirke. Mangfoldiggørelse ikke tilladt uden tilladelse fra LO. ISSN-nr.: 1397-9930

Forøgelse af arbejdsstyrken fordelt på politikområder (2000 befolknings sammensætning)

Nedgang i antal på førtidspension	40.000
Udfasning af overgangsydelse	20.000
Seniorpolitik og færre på efterløn	30.000
Øget integration af indvandrere og efterkommere	30.000
Ialt	120.000

Kilde: LO.

Høj erhvervsdeltagelse

Netop den høje erhvervsdeltagelse blandt kvinder og unge er også den væsentligste forklaring på, at Danmark også samlet set har en relativt høj erhvervsfrekvens – særligt i internationalt perspektiv.

LO's økonomer har i deres analyse regnet på konsekvenserne for arbejdsstyrken, hvis de forskellige aldersgrupper øgede deres erhvervsdeltagelse. I analysen regner LO med, at de forskellige aldersgrupper halverer afstanden fra den nuværende placering og op til topscorerne fra de andre lande (se figur).

Regnestykket viser, at den danske arbejdsstyrke efter kravleturene op ad den internationale rangstige ville kunne forøges med 120.000 personer, hvor der umiddelbart ikke skønnes at være et nævneværdigt ekstra arbejdsstyrkepotentiale i gruppen af 16-24 årige.

Kigger man mere specifikt på kønnene, så er det kvinderne mellem 55 og 64 år og mændene mellem 25 og 54 år, der skal levere det største bidrag til en højere erhvervsdeltagelse, efterfulgt af mænd mellem 55 og 64 år og kvinder mellem 25 og 54 år.

Spørgsmålet er så naturligtvis, hvilke barrierer, der skal overvindes for, at Danmark kan øge arbejdsstyrken. Overordnet set er det vurderingen, at der kan blive tale om fire væsentlige bidrag til flere i arbejdsstyrken i gruppen af 25-64 årige (se tabel).

De allerede vedtagne initiativer (afskaffelse af overgangsydelse, førtidspensionsreform og efterlønsreform) vil med stor sikkerhed medføre en stigning i erhvervsdeltagelsen. Men hvis hele potentialet skal realiseres, kræver det en forstærket indsats for et mere rummeligt arbejdsmarked, bedre integration af flygtninge og indvandrere samt en udvikling af seniorpolitik på arbejdspladserne.

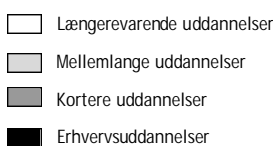
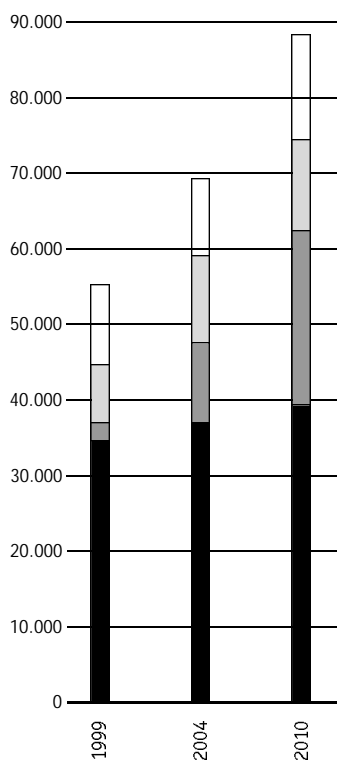
Den internationale sammenligning viser, at der er mulighed for en sådan fremgang i erhvervsdeltagelsen, når man ser på erfaringerne i de lande, som klarer sig bedst. Der er altså ingen naturlove, der begrænser erhvervsfrekvenserne til det nuværende niveau.

Yderligere oplysninger: LO-økonom Jens-Christian Stougaard på telefon 3524 6065.

Arbejdskraft

IT-uddannede flygter til andre brancher

Forventet optag på it-uddannelser

Kilde: Undervisningsministeriet.

Andel af IT-uddannede, der er beskæftiget uden for IT-branchen fordelt på uddannelsesbaggrund

	Pct.
Datamatiker	43
EDB-assistent	40
Datamekaniker	33
Cand. merc. – datalogi	54
Cand. mag. – informatik	68
Civilingeniør – datalinien	46
Civilingeniør – informationslinien	48

Kilde: Undervisningsministeriet.

Manglen på arbejdskraft i IT-branchen skyldes langt hen ad vejen, at branchen har svært ved at holde fast på arbejdskraften. Fire ud af ti IT-uddannede er nemlig ansat i et andet job end det, de er uddannet til. LO opfordrer branchen til at gribe i egen barm og satse på bedre arbejdsforhold og målrettet videre- og efteruddannelse.

IT-branchen kan i vid udstrækning selv løse problemerne med at skaffe kvalificeret arbejdskraft ved øget brug af videre- og efteruddannelse og ved at skabe bedre forhold for de ansatte.

Det mener LO på baggrund af nye tal fra Undervisningsministeriet, som viser, at omkring 40 procent af de lønmodtagere, som har en formel IT-uddannelse, er ansat i en helt anden branche. Oplysningen fremgår af rapporten "IT-arbejdskraft og -uddannelser – udbud og efterspørgsel", som ministeriet offentliggjorde for nylig. Rapporten viser også, at ud af de 93.000, som arbejder i IT-branchen, er det kun lidt mere end hver fjerde, 25.000, som har en formel uddannelse på området.

Tilsammen tegner det et billede af en branche, som i vid udstrækning rekrutterer personale med uformelle kompetencer, og som samtidig – og måske netop derfor – har svært ved at fastholde arbejdskraften i en længere periode.

LO opfordrer på den baggrund IT-branchen til i langt højere grad at satse på at tiltrække de IT-uddannede, som arbejder i andre brancher, kombineret med en indsats for at videreuddanne de medarbejdere, som man allerede har i folden.

– Vi hører jævnligt branchen klage deres nød og kræve større optag på de videregående IT-uddannelser som datalogi og ingeniøruddannelserne. Men det tager tid for de studerende at komme igennem systemet. Derfor vil det ikke løse hér og nu-problemerne, siger LO-sekretær Harald Børsting.

Han peger på, at der med reformen af voksen- og efteruddannelsessystemet er skabt mulighed for, at faglærte kan videreuddanne sig til et niveau, der svarer til universiteternes kandidatuddannelser. Virksomhederne kan få tilskud fra det offentlige, plus at der er adgang til uddannelsesstøtte til de studerende. Så, hvis IT-firmaerne mangler arbejdskraft, og er parate til at betale for det, er der allerede gode muligheder for at videreuddanne sig ud af problemerne.

– Universitetsuddannelserne skal naturligvis give deres bidrag til at opfylde IT-branchens behov for kvalificerede medarbejdere, men det er en illusion at tro, at det alene kan løse problemerne. Derfor synes jeg, virksomhederne skulle spørge sig selv, hvordan det mon kan være, at de har så svært ved at tiltrække og ikke mindst fastholde den kvalificerede arbejdskraft, siger Harald Børsting.

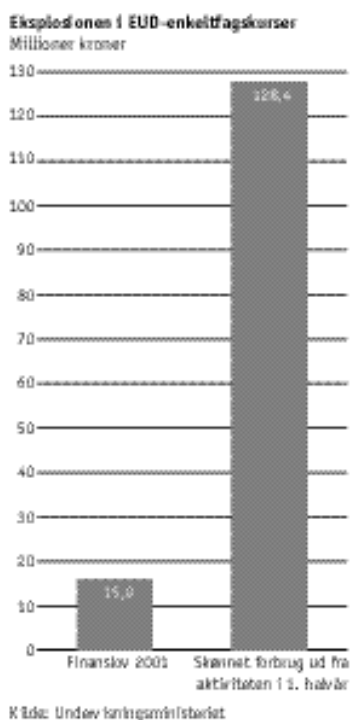
Yderligere oplysninger: LO-konsulent Anders Vind på telefon 3524 6144.

Yderligere kommentarer: LO-sekretær Harald Børsting på telefon 3524 6000.

Efteruddannelse

Fortsat eksplosion i enkeltfagskurser

Antallet af enkeltfagskurser under Arbejdsmarkedets Uddannelses Finansiering (AUF) fortsatte sin raketagtige stigning i 2. kvartal i år. LO kræver fortsat et politisk indgreb, så pengene fra AUF kan blive brugt til deres formål – nemlig af opkvalificere de kortuddannede, der har behov for det.

Undervisningsministeriet har endnu en gang måttet opskrive det forventede pengeforbrug til enkeltfagskurser under Erhvervsuddannelserne (EUD). Den eksplosive stigning i udbuddet af EUD-enkeltfagskurser, som har stået på siden nytår, er nemlig fortsat med øget styrke igennem 2. kvartal. I alt regner Undervisningsministeriet nu med, at der i hele 2001 bliver brugt for 128 millioner kroner til finansiering af enkeltfagskurser. I det oprindelige AUF-budget for 2001 var det afsat 15,9 millioner kroner til formålet.

Det voldsomme ekstraforbrug skyldes, at erhvervsskolerne med stor kreativitet og økonomisk gevinst har udnyttet det frie optag på enkeltfagskurserne til at oprette kurser med svingende relevans for arbejdsmarkedet. Det drejer sig typisk om kurser i sprog, IT og personlig udvikling.

Udover det frie optag udmærker enkeltfagskurserne sig ved at være gratis for deltagerne, ligesom der ydes godtgørelse for tabt arbejdsfortjeneste, hvis de finder sted i arbejdstiden.

Systemkannibalisme

Det frie optag på EUD-enkeltfag kan sammen med de rundhændede offentlige tilskud ydermere føre til en lavere søgning til kurser i AMU- og VUC-systemet.

AUF-konstruktionen har således på dette område vist sig at føre til systemkannibalisme og kassetænkning hos erhvervsskolerne. Og dermed er man havnet i en situation, hvor uddannelsessystemerne bruger en uforholdsmæssig stor del af deres ressourcer på at æde sig ind på hinandens områder, fremfor at koncentrere sig om driften og kvaliteten i deres uddannelsesudbud.

Bestyrelsen for AUF gjorde allerede før sommerferien opmærksom på problemet, og den indstilling bakkes 100 procent op af LO-sekretær Harald Børsting.

– Det er afgørende for AUF-konstruktionens succes, at man på alle områder har mulighed for at afgrænse, hvilke grupper der skal have adgang til de forskellige typer af kurser og uddannelser. Men omvendt lægger vi stor vægt på, at der ikke bliver indført egentlige aktivitetsløfter. Det skal stadig være behovet på arbejdsmarkedet, der styrer, hvilke kurser, der bliver gennemført.

Yderligere oplysninger: Sektionsleder Anne Bruvik-Hansen, tlf. 3524 6145.

Yderligere kommentarer: LO-sekretær Harald Børsting, tlf. 3524 6000.

Holdningen

Det skal være lettere at blive dygtigere

Af LO-sekretær Harald Børsting.

Når Folketinget partier i løbet af efteråret skal forhandle næste års finanslov på plads, er det af afgørende betydning, at vi tager fat på en ordentlig trimning af de forskellige dele af uddannelsessystemet. Hvis vi som samfund fortsat skal blive rigere, er det vigtigt, at vi hele tiden har et effektivt uddannelsessystem lige fra folkeskoleniveau over erhvervsuddannelserne og helt op til universiteterne.

Vi ved allesammen, at vi står over for store opgaver med at udvide arbejdstyrken, hvis vi vil undgå en situation, hvor mangel på arbejdskraft sætter en stopper for den fortsatte velstandsfremgang.

For at nå det mål skal også uddannelsesindsatsen på alle niveauer afstemmes med den aktive arbejdsmarkedspolitik.

I LO har vi en række konkrete og fremadrettede bud på, hvordan Folketinget kan bidrage til at udvikle og fremtidssikre vores uddannelsessystem.

På erhvervsuddannelsesområdet er der en række områder, som trænger til at blive justeret, så man ikke forstærker de skævheder, som vi allerede har kunnet konstatere i indeværende år.

Efter flere års besparelser på erhvervsskolerne kan vi konstatere, at økonomien på en række skoler hænger i låser. Men besparelser er ikke den eneste grund til de økonomiske problemer, som skolerne står over for. Der er efter min mening behov for et generelt løft i taxametersatserne, samtidig med at man på de enkelte uddannelsesområder må se på om taxameteret rent faktisk svarer til de udgifter, som skolerne har på det pågældende område. Hvis man vil styre skolernes udbud af uddannelser politisk, må der også være en rimelig sammenhæng mellem tilskuddet og de faktiske udgifter på skolerne.

Samtidig er der stærkt brug for, at man indfører et kvalitetsstyringsystem på erhvervsskolerne, så vi fra politisk hold kan få et troværdigt billede af, hvor godt skolerne løser deres opgave. Et sådant system skal efter LO mening indsamle oplysninger om eksempelvis frafald, klassekvotienter og udgifter pr. elev. På den måde får man en fornemmelse af, om der er sammenhæng mellem de politiske prioriteringer og den kvalitet, som skolerne rent faktisk leverer.

LO foreslår også, at der sættes en stor pose penge af til en opsøgende indsats for at få skabt et tilstrækkeligt antal praktikpladser og sørge for, at godkendte praktikpladser bliver besat. De nuværende problemer på området skyldes blandt andet, at der ikke er en tilstrækkelig tæt kontakt mellem skoler og virksomheder. Her vil det efter min mening være oplagt at skabe nogle økonomiske gulerødder, som kunne få AF-systemet, kommuner og andre, som har til opgave at holde tæt kontakt til virksomhederne, til at gå ind i arbejdet med at skaffe praktikpladser.

I samme åndedrag vil det være meget positivt, hvis Undervisningsministeriet vil sætte penge af til at oprette en internetbaseret praktik-

pladsformidling lidt i stil med den idé, som arbejdsministeren netop har fremlagt med hensyn til de lediges muligheder for at blive registreret i AF og søge job via internettet.

Og med hensyn til indsatsen over for de ledige mener vi i LO, at det vil være uklogt, hvis Folketinget flytter fokus væk fra uddannelse. Den store udfordring på arbejdsmarkedet i de kommende år er som nævnt behovet for flere kvalifikationer, så hvis Folketinget kan vedtage initiativer, som for alvor kan øge antallet af voksenlærlinge og gøre det lettere at iværksætte jobrotationsordninger, vil det blive mødt med stor sympati herfra.

På voksen- og efteruddannelsesområdet er det efter min mening indlysende, at Folketinget bør iværksætte opkrævningen af AUF-bidrag fra arbejdsgiverne. Det er for så vidt mindre interessant, hvor stort bidraget skal være. For vi kommer ikke udenom, at erhvervslivet i fremtiden skal bidrage mere til finansieringen af den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesindsats.